

MONITORUL OFICIAL AL ROMÂNIEI

Anul 180 (XXIV) — Nr. 846

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Vineri, 14 decembrie 2012

SUMAR

<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE	
Decizia nr. 1.026 din 29 noiembrie 2012 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 5 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 221/2009 privind condamnările cu caracter politic și măsurile administrative asimilate acestora, pronunțate în perioada 6 martie 1945—22 decembrie 1989	2–5
HOTĂRĂRI ALE GUVERNULUI ROMÂNIEI	
1.164. — Hotărâre pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 652/2009 privind organizarea și funcționarea Ministerului Justiției.....	6–7
ACTE ALE CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI	
Hotărârea din 24 noiembrie 2009 în Cauza Ieremeiov împotriva României (nr. 1).....	8–12
Hotărârea din 24 noiembrie 2009 în Cauza Ieremeiov împotriva României (nr. 2).....	12–16

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ****DECIZIA Nr. 1.026**

din 29 noiembrie 2012

referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 5 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 221/2009 privind condamnările cu caracter politic și măsurile administrative asimilate acestora, pronunțate în perioada 6 martie 1945—22 decembrie 1989

Petre Lăzăroiu	— președinte
Aspazia Cojocaru	— judecător
Acsinte Gaspar	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Ion Predescu	— judecător
Tudorel Toader	— judecător
Mihaela Ionescu	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Liviu-Daniel Arcer.

Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 5 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 221/2009 privind condamnările cu caracter politic și măsurile administrative asimilate acestora, pronunțate în perioada 6 martie 1945—22 decembrie 1989, excepție ridicată de statul român, prin Ministerul Finanțelor Publice — Direcția Generală a Finanțelor Publice a Municipiului București, în Dosarul nr. 9.335/3/2010 al Curții de Apel București — Secția a IV-a civilă și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 1.047D/2012.

La apelul nominal lipsesc părțile, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

Președintele dispune a se face apelul și în Dosarul nr. 1.103D/2012, având ca obiect aceeași excepție, ridicată de același autor în Dosarul nr. 36.125/3/2010 (307/2012) al Curții de Apel București — Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie.

La apelul nominal lipsesc părțile, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

Magistratul-asistent referă asupra cauzei și arată că citația emisă pentru părțile Angela Raluca Moise și Florina Luiza Burileanu s-a întors la dosar cu mențiunea „destinatar mutat de la adresă”. În aceste condiții au fost aplicate dispozițiile art. 14 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, raportate la art. 98 din Codul de procedură civilă referitoare la schimbarea domiciliului uneia dintre părți în timpul judecății.

Președintele dispune a se face apelul și în Dosarul nr. 1.374D/2012, având ca obiect aceeași excepție, ridicată de același autor în Dosarul nr. 26.394/3/2010 al Curții de Apel București — Secția a IV-a civilă.

La apelul nominal lipsesc părțile, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

Magistratul-asistent referă asupra cauzei și arată că partea Demeter Hoffmann a depus la dosar note scrise prin care solicită respingerea excepției de neconstituționalitate.

Curtea, având în vedere obiectul identic al excepțiilor de neconstituționalitate ridicate în dosarele nr. 1.047D/2012, nr. 1.103D/2012 și nr. 1.374D/2012, pune în discuție, din oficiu, problema conexării cauzelor.

Reprezentantul Ministerului Public apreciază ca fiind întrunite condițiile pentru conexarea cauzelor.

Curtea, în temeiul art. 14 și al art. 53 alin. (5) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale dispune conexarea dosarelor nr. 1.103D/2012 și nr. 1.374D/2012 la Dosarul nr. 1.047D/2012, care este primul înregistrat.

Cauza este în stare de judecată.

Președintele acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere ca neîntemeiată a excepției de neconstituționalitate, invocând, în acest sens, jurisprudența în materie a Curții Constituționale.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarelor, reține următoarele:

Prin încheierile din 25 mai, respectiv 21 septembrie 2012 pronunțate în dosarele nr. 9.335/3/2010, respectiv nr. 26.394/3/2010, **Curtea de Apel București — Secția a IV-a civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 5 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 221/2009 privind condamnările cu caracter politic și măsurile administrative asimilate acestora, pronunțate în perioada 6 martie 1945—22 decembrie 1989.**

Prin Decizia civilă nr. 773 din 2 mai 2012, pronunțată în Dosarul nr. 36.125/3/2010 (307/2012), **Curtea de Apel București — Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 5 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 221/2009 privind condamnările cu caracter politic și măsurile administrative asimilate acestora, pronunțate în perioada 6 martie 1945—22 decembrie 1989.**

Excepția a fost invocată de statul român, prin Ministerul Finanțelor Publice — Direcția Generală a Finanțelor Publice a Municipiului București, în cauze având ca obiect obligarea statului român, prin Ministerul Finanțelor Publice, la plata unor daune materiale pentru bunurile imobile proprietate personală care au fost confiscate în mod abuziv de acesta ca urmare a dispunerii dislocării și a fixării domiciliului obligatoriu pentru persoanele împotriva cărora s-au luat măsuri administrative cu caracter politic în perioada 6 martie 1945—22 decembrie 1989, respectiv într-o cauză având ca obiect obligarea statului român, prin Ministerul Finanțelor Publice, la plata unor daune materiale pentru bunurile confiscate prin Sentința penală nr. 901 din 4 mai 1950 a Tribunalului Hunedoara.

În motivarea excepției de neconstituționalitate autorul arată, în esență, că obiectul reglementării criticate îl constituie acordarea de despăgubiri reprezentând echivalentul valorii bunurilor imobile confiscate prin hotărâre de condamnare sau ca efect al măsurii administrative. În continuare, face referire la considerentele Deciziei nr. 1.358 din 21 octombrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 761 din 5 noiembrie 2010, prin care s-a admis excepția de neconstituționalitate și s-a constatat că prevederile art. 5 alin. (1) lit. a) teza întâi din Legea nr. 221/2009 sunt neconstituționale,

Curtea reținând că „nu se poate concluziona că în materia despăgubirilor pentru daunele morale suferite de foștii deținuți politici în perioada comunistă ar exista vreo obligație a statului de a le acorda”.

Analizând prevederile actelor normative incidente în materia despăgubirilor pentru daune materiale suferite de persoanele persecutate din motive politice în perioada comunistă, autorul excepției arată că există 3 norme juridice cu aceeași finalitate, respectiv repararea prejudiciului material cauzat de preluarea abuzivă de către stat a imobilelor, ca urmare a condamnărilor politice și a măsurilor administrative asimilate acestora, și anume: art. 7 alin. (1) lit. a) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 214/1999 privind acordarea calității de luptător în rezistența anticomunistă persoanelor condamnate pentru infracțiuni săvârșite din motive politice, persoanelor împotriva cărora au fost dispuse, din motive politice, măsuri administrative abuzive, precum și persoanelor care au participat la acțiuni de împotrivire cu arme și de răsturnare prin forță a regimului comunist instaurat în România, art. 1 alin. (1) din Legea nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945—22 decembrie 1989 și art. 5 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 221/2009.

În continuare face referire atât la cele reținute de Curtea Constituțională în Decizia nr. 1.358/2010, respectiv faptul că „nu s-ar putea susține că prin adoptarea art. 5 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 221/2009, persoanele în cauză ar putea avea o «speranță legitimă» [...] la acordarea despăgubirilor morale, întrucât, [...] atunci când există o dispută asupra corectei aplicări a legii interne și atunci când cererile reclamanților sunt respinse în mod irevocabil de instanțele naționale, nu se poate vorbi despre o «speranță legitimă» în dobândirea proprietății”, cât și la cele statuate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Hotărârea din 12 octombrie 2010 în Cauza *Maria Atanasiu și alții împotriva României*, potrivit căreia „majoritatea țărilor limitează dreptul la restituire sau la despăgubire la anumite categorii de bunuri ori de persoane”.

Față de aspectele expuse anterior, autorul excepției susține că restituirea nu este un drept absolut care poate fi supus unor condiții sau limitări numeroase, același lucru fiind valabil și pentru dreptul la despăgubire.

Susține, de asemenea, că prevederile criticate instituie un tratament diferit al beneficiarilor acestor prevederi în raport cu persoanele îndreptățite care au urmat procedura administrativă prevăzută de Legea nr. 10/2001, republicată, precum și cea prevăzută de titlul VII din Legea nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente. Afirmăția din expunerea de motive, în sensul că dificultățile legate de procesul de punere în aplicare a acestei legi au determinat ca, în multe cazuri, persoanele în vârstă care au făcut obiectul persecuțiilor regimului totalitar comunist să nu obțină nici până la această oră vreo despăgubire concretă, nu poate justifica un tratament diferit pentru persoane aflate în situații similare. Mai mult, consideră că acest argument nu poate fi primit la acest moment, deoarece, prin listarea Fondului Proprietatea la Bursa de Valori București la data de 25 ianuarie 2011, posibilitatea valorificării acțiunilor acordate în procedura instituită de Legea nr. 247/2005 a devenit efectivă.

Având în vedere toate aceste considerente, autorul excepției susține că acordarea de despăgubiri pentru daunele materiale suferite de foștii deținuți politici, astfel cum a fost reglementată prin textul de lege criticat, contravine art. 1 alin. (3) din Constituție referitor la statul de drept, democratic și social, în care dreptatea este valoarea supremă.

Totodată, apreciază că, în temeiul dispozițiilor constituționale ale art. 142 alin. (1), potrivit căreia „*Curtea Constituțională este garantul supremației Constituției*”, și al art. 1 alin. (5) din Legea fundamentală, potrivit căreia „*În România, respectarea (...) legilor este obligatorie*”, reglementarea criticată încalcă și normele de tehnică legislativă, prin crearea unor situații de incoerență și instabilitate, contrare prevederilor Legii nr. 24/2000, republicată. Observă că, în domeniul acordării de despăgubiri pentru daunele materiale aduse persoanelor persecutate din motive politice în perioada comunistă, există reglementări paralele, și anume, pe de o parte, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 214/1999, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 568/2001, cu modificările și completările ulterioare, Legea nr. 10/2001, republicată, Legea nr. 247/2005, cu modificările și completările ulterioare, iar, pe de altă parte, Legea nr. 221/2009. Astfel, potrivit art. 2 alin. (1) din Legea nr. 24/2000, tehnica legislativă asigură sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul și forma juridică adecvate pentru fiecare act normativ, iar art. 14 — „*Unicitatea reglementării în materie*” prevede că reglementările de același nivel și având același obiect se cuprind într-un singur act normativ. În același sens, art. 16 din același act normativ, cu denumirea marginală „*Evitarea paralelismelor*”, stabilește că în procesul de legiferare este interzisă instituirea aceluiași reglementări în două sau mai multe acte normative, iar în cazul existenței unor paralelisme, acestea vor fi înlăturate fie prin abrogare, fie prin concentrarea materiei în reglementări unice.

De asemenea, susține că textul de lege criticat, astfel cum este redactat, încalcă și regulile referitoare la precizia și claritatea normei juridice, întrucât legiuitorul nu a indicat, în mod expres, natura bunurilor pentru care s-a prevăzut acordarea despăgubirilor prevăzute de Legea nr. 221/2009, ceea ce a condus la aplicarea incoerentă a acestor dispoziții legale, instanțele de judecată extinzând aria acordării daunelor materiale și în ceea ce privește echivalentul bunurilor mobile, interpretare ce excedează obiectului reglementării.

Totodată, potrivit prevederilor art. 3 alin. (1) din Legea nr. 24/2000, republicată, „*Normele de tehnică legislativă sunt obligatorii la elaborarea proiectelor de lege de către Guvern [...]*”, iar art. 6 alin. (1) — „*Conținutul și fundamentarea soluțiilor legislative*” prevede că reglementările cuprinse în actul normativ „*trebuie să fie temeinic fundamentate, luându-se în considerare interesul social, politica legislativă a statului român și cerințele corelării cu ansamblul reglementărilor interne, precum și ale armonizării legislației naționale cu legislația comunitară și cu tratatele internaționale la care România este parte*”. Or, reglementarea criticată nu respectă aceste reguli de tehnică legislativă, bazându-se doar pe afirmația din expunerea de motive a Legii nr. 221/2009, în sensul că „*dificultățile legate de procesul de punere în aplicare a acestei legi au determinat ca, în multe cazuri, persoanele în vârstă care au făcut obiectul persecuțiilor regimului totalitar comunist să nu obțină nici până la această oră vreo despăgubire concretă*”.

În fine, reține cele constatate de Curtea Constituțională în Decizia nr. 1.358/2010, respectiv faptul că „în materia reparațiilor trebuie să existe o legislație clară, precisă, adecvată, proporțională, care să nu dea naștere la interpretări și aplicări diferite ale instanțelor de judecată, ceea ce ar putea conduce la constatări ale violării drepturilor omului de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului”.

Curtea de Apel București — Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. În acest sens, arată că prevederile criticate reglementează acordarea de despăgubiri

reprezentând echivalentul bunurilor confiscate prin hotărârea de condamnare sau ca efect al măsurii administrative, dacă bunurile respective nu au fost restituite ori nu s-au obținut despăgubiri prin echivalent, în condițiile Legii nr. 10/2001, astfel cum a fost modificată și completată. Prin urmare, beneficiază de aceste dispoziții numai persoanele cărora li s-au aplicat aceste măsuri politice și cărora nu le-au fost restituite bunurile sau nu au obținut despăgubiri în condițiile Legii nr. 10/2001, astfel încât nu se poate susține că există reglementări paralele. În aceste condiții, nu sunt încălcate nici dispozițiile art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție.

Curtea de Apel București — Secția a IV-a civilă apreciază că excepția de neconstituționalitate este întemeiată. În acest sens, arată că, în materia restituirii bunurilor mobile și imobile preluate abuziv, legiuitorul român a acordat o atenție deosebită, adoptând mai multe acte normative privind retrocedarea bunurilor imobile confiscate sau naționalizate în perioada 6 martie 1945—22 decembrie 1989. Astfel, prin Legea fondului funciar nr. 18/1991 a fost recunoscut dreptul la restituirea terenurilor, prin Legea nr. 1/2000 pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și celor forestiere, solicitate potrivit prevederilor Legii fondului funciar nr. 18/1991 și ale Legii nr. 169/1997, a fost recunoscut dreptul la despăgubiri în cazul imposibilității restituirii integrale în natură, iar prin Legea nr. 112/1995 pentru reglementarea situației juridice a unor bunuri imobile cu destinația de locuințe, trecute în proprietatea statului, și prin Legea nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945—22 decembrie 1989, republicată, a fost stabilit dreptul la restituirea în natură și, în subsidiar, dreptul la măsuri reparatorii în echivalent, în cazul în care restituirea în natură nu este posibilă. Aplicând jurisprudența Curții Constituționale, dezvoltată în Decizia nr. 1.358/2010, instanța constată că, anterior adoptării Legii nr. 221/2009, statul român a creat cadrul legislativ pentru realizarea dreptului la restituirea bunurilor mobile și imobile preluate în mod abuziv, iar textul a cărui neconstituționalitate este pusă în discuție reprezintă o reglementare paralelă cu reglementările menționate anterior, motiv pentru care apreciază ca fiind întemeiată excepția de neconstituționalitate. Totodată, are în vedere și considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 1.354/2010, potrivit cărora, în jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, în speță cea legată atât de aplicarea art. 14, cât și de aplicarea Protocolului 12 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Curtea de la Strasbourg a evidențiat că, pe baza art. 14 din Convenție, o distincție este discriminatorie dacă „nu are o justificare obiectivă și rezonabilă”, adică dacă nu urmărește un „scop legitim” sau nu există un „raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul vizat”. Principiul egalității și interzicerii discriminării a fost reluat de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Protocolul nr. 12 la Convenție, adoptat în anul 2000. Art. 1 al acestui Protocol prevede că „*Exercitarea oricărui drept prevăzut de lege trebuie să fie asigurată fără nicio discriminare bazată, în special, pe sex, pe rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenența la o minoritate națională, avere, naștere sau oricare altă situație*”. În special, sfera suplimentară de protecție stabilită de art. 1 se referă la cazurile în care o persoană este discriminată în exercitarea unui drept specific acordat unei persoane în temeiul legislației naționale.

Având în vedere aceste considerente, instanța apreciază că textul de lege criticat creează premisele unei discriminări între persoanele care au urmat procedurile reglementate de legile

nr. 18/1991, nr. 1/2000 și nr. 10/2001 și care sunt obligate să urmeze procedura reglementată prin titlul VII al Legii nr. 247/2005 și persoanele în privința cărora textul de lege supus controlului de constituționalitate le recunoaște dreptul de a primi despăgubiri, la valoarea de circulație, reprezentând echivalentul valorii bunurilor confiscate prin hotărâre de condamnare sau ca efect al măsurii administrative, despăgubiri ce sunt stabilite în mod direct, în contradictoriu cu pârâțul statul român, prin Ministerul Finanțelor Publice, acest lucru fiind contrar și principiului echității consacrat de art. 21 alin. (3) din Constituție.

Potrivit art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierile de sesizare au fost comunicate președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

Avocatul Poporului, prin punctul de vedere comunicat, face precizarea că își menține opinia, formulată în dosarele nr. 769D/2012 și nr. 846D/2012 ale Curții Constituționale, în sensul constituționalității prevederilor art. 5 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 221/2009. În acest sens, arată că beneficiază de prevederile legale criticate numai persoanele (după decesul acestor persoane, soțul sau descendenții acestora până la gradul al II-lea inclusiv) cărora li s-au aplicat măsurile prevăzute de lege și cărora nu le-au fost restituite bunurile sau care nu au obținut despăgubiri în condițiile Legii nr. 10/2001, cu modificările și completările ulterioare, aspect care nu este de natură a încălca art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție. Prevederile criticate fac parte din categoria actelor normative prin care s-a legiferat în domeniul măsurilor reparatorii ce se acordă persoanelor privind condamnările cu caracter politic și măsurile administrative asimilate acestora. În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a reținut că legiuitorul este liber să opteze atât în privința măsurilor reparatorii, cât și cu privire la întinderea și modalitățile de acordare a acestora, în funcție de situația concretă a persoanelor îndreptățite de a beneficia de aceste despăgubiri (Decizia nr. 376/2011).

Cât privește critica autorului excepției referitoare la existența unor reglementări paralele în domeniul măsurilor reparatorii care se acordă persoanelor privind condamnările cu caracter politic și măsurile administrative asimilate acestora, respectiv încălcarea art. 14 și 16 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, Curtea Constituțională, în jurisprudența sa, a stabilit că examinarea constituționalității unui text de lege are în vedere compatibilitatea acestuia cu dispozițiile constituționale pretins încălcate, și nu compararea mai multor prevederi legale între ele, astfel încât o problemă de necorelare între două acte normative nu poate fi examinată (Decizia nr. 81/1999).

În plus față de opinia formulată în Dosarul nr. 846D/2012 al Curții Constituționale, redată mai sus, Avocatul Poporului apreciază că textele de lege criticate nu aduc atingere nici dispozițiilor constituționale ale art. 16.

Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Guvernul nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierile de sesizare, punctele de vedere ale Avocatului Poporului, rapoartele întocmite de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile de lege criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție,

precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

Obiect al excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile art. 5 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 221/2009 privind condamnările cu caracter politic și măsurile administrative asimilate acestora, pronunțate în perioada 6 martie 1945—22 decembrie 1989, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 396 din 11 iunie 2009, având următorul conținut:

„(1) Orice persoană care a suferit condamnări cu caracter politic în perioada 6 martie 1945—22 decembrie 1989 sau care a făcut obiectul unor măsuri administrative cu caracter politic, precum și, după decesul acestei persoane, soțul sau descendenții acesteia până la gradul al II-lea inclusiv pot solicita instanței prevăzute la art. 4 alin. (4), în termen de 3 ani de la data intrării în vigoare a prezentei legi, obligarea statului la: (...)

b) acordarea de despăgubiri reprezentând echivalentul valorii bunurilor confiscate prin hotărâre de condamnare sau ca efect al măsurii administrative, dacă bunurile respective nu i-au fost restituite sau nu a obținut despăgubiri prin echivalent în condițiile Legii nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945—22 decembrie 1989, republicată, cu modificările și completările ulterioare, sau ale Legii nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente, cu modificările și completările ulterioare; (...).”

Statul român, prin Ministerul Finanțelor Publice, în calitate de autor al excepției de neconstituționalitate, consideră că textul de lege criticat încalcă atât dispozițiile constituționale cuprinse în art. 1 alin. (3), potrivit cărora „România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate”, și alin. (5) privind obligativitatea respectării Constituției, a supremației sale și a legilor, cât și dispozițiile constituționale ale art. 16 privind egalitatea în drepturi.

Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că prevederile criticate au mai fost supuse controlului de constituționalitate pentru critici identice. Astfel, prin Decizia nr. 796 din 27 septembrie 2012, nepublicată*) încă la data

prezentei decizii, Curtea a respins excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 5 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 221/2009, reținând următoarele considerente:

Criticile de neconstituționalitate formulate de Statul român, prin Ministerul Finanțelor Publice, în calitate de autor al excepției, se bazează, în esență, pe argumente ce au fundamentat soluția de admitere a excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 5 alin. (1) lit. a) teza întâi din Legea nr. 221/2009, pronunțată de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 1.358/2010.

Contrar susținerilor autorului, decizia Curții la care s-a făcut referire nu se poate aplica *ad similibus* și prevederilor art. 5 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 221/2009, întrucât natura despăgubirilor reglementate de cele două texte de lege este diferită, în sensul că lit. a) reglementează acordarea despăgubirilor pentru prejudicii morale, în timp ce la art. 5 lit. b) sunt prevăzute despăgubiri pentru prejudicii materiale. Această distincție este esențială sub aspectul regimului juridic specific și determină lipsa de incidență a considerentelor referitoare la încălcarea art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție, reținute de Curte prin Decizia nr. 1.358/2010.

Curtea a reținut, de asemenea, că Legea nr. 221/2009 este un act normativ cu caracter reparatoriu ce completează cadrul juridic existent în momentul adoptării sale în materia reparațiilor pentru suferințele datorate regimului comunist. Caracterul complementar al acestui act normativ rezultă din normele de trimitere la celelalte acte normative în vigoare din domeniu, cuprinse la art. 5 alin. (4) din lege. Este adevărat că, în privința acordării despăgubirilor pentru prejudicii materiale, art. 5 alin. (1) lit. b) din lege nu prevede *expressis verbis* regimul acestora, respectiv bunuri mobile sau bunuri imobile, însă acesta nu reprezintă un argument pentru constatarea neconstituționalității normei juridice criticate.

Curtea a reținut totodată că, potrivit art. 5 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 221/2009, acordarea acestor despăgubiri reprezentând echivalentul valorii bunurilor confiscate este posibilă în condițiile în care bunurile respective nu au fost restituite sau nu s-au obținut despăgubiri prin echivalent în condițiile Legii nr. 10/2001 sau ale Legii nr. 247/2005.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 5 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 221/2009 privind condamnările cu caracter politic și măsurile administrative asimilate acestora, pronunțate în perioada 6 martie 1945—22 decembrie 1989, excepție ridicată de statul român, prin Ministerul Finanțelor Publice — Direcția Generală a Finanțelor Publice a Municipiului București, în dosarele nr. 9.335/3/2010 și nr. 26.394/3/2010 ale Curții de Apel București — Secția a IV-a civilă și, respectiv, în Dosarul nr. 36.125/3/2010 (307/2012) al Curții de Apel București — Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie.

Definitivă și general obligatorie.

Pronunțată în ședința publică din data de 29 noiembrie 2012.

PREȘEDINTE,
PETRE LĂZĂROIU

Magistrat-asistent,
Mihaela Ionescu

*) Decizia nr. 796 din 27 septembrie 2012 a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 832 din 11 decembrie 2012.

HOTĂRĂRI ALE GUVERNULUI ROMÂNIEI

GUVERNUL ROMÂNIEI

HOTĂRÂRE

pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 652/2009 privind organizarea și funcționarea Ministerului Justiției

În temeiul art. 108 din Constituția României, republicată,

Guvernul României adoptă prezenta hotărâre.

Art. I. — Hotărârea Guvernului nr. 652/2009 privind organizarea și funcționarea Ministerului Justiției, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 443 din 29 iunie 2009, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 6 punctul VII, subpunctul 12 se modifică și va avea următorul cuprins:

„12. coordonează și îndrumă activitatea de statistică judiciară a instanțelor judecătorești și a parchetelor, putând emite, în condițiile legii, norme și instrucțiuni obligatorii pentru aplicarea unitară a reglementărilor legale.”

2. După articolul 14 se introduce un nou articol, articolul 14¹, cu următorul cuprins:

„Art. 14¹. — Ministrul Justiției exercită atribuțiile prevăzute de lege în calitate de titular al acțiunii disciplinare în materia răspunderii disciplinare a judecătorilor și procurorilor, potrivit unei proceduri interne stabilite prin Regulamentul de organizare și funcționare a Ministerului Justiției.”

3. La articolul 22, alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 22. — (1) Ministerul dispune de un aparat administrativ propriu, organizat la nivel de direcții, servicii, birouri, denumite în continuare *compartimente administrative*, și compus din 300 de posturi, exclusiv demnitarii, posturile aferente cabinetului ministrului și cele ale Direcției de implementare a proiectelor finanțate din împrumuturi externe (*DIPFIE*).”

4. La articolul 26, alineatul (3) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(3) DIPFIE administrează și gestionează bugetele alocate proiectelor implementate, ține evidența financiar-contabilă, gestionează conturile contabile și întocmește bilanțul de verificare lunară pe care o înaintează Direcției financiar-contabile pentru a fi integrată în situațiile financiare încheiate la nivelul aparatului propriu al Ministerului Justiției.”

5. Articolul 39 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 39. — (1) Ministerul Justiției coordonează și îndrumă activitatea de statistică judiciară a instanțelor judecătorești și a parchetelor.

(2) Pentru îndeplinirea atribuțiilor privind statistica judiciară, la nivelul Ministerului Justiției se înființează Biroul de statistică judiciară.

(3) Ministerul, prin direcțiile de specialitate, ia măsurile necesare pentru buna funcționare a Biroului de statistică judiciară, inclusiv prin recrutarea și selecția personalului, formarea profesională a specialiștilor, dotarea cu resurse materiale, precum și pentru pregătirea metodologică a componentelor sistemului pentru coordonarea activității de statistică.”

6. Anexa nr. 1 se modifică și se înlocuiește cu anexa care face parte integrantă din prezenta hotărâre.

Art. II. — Hotărârea Guvernului nr. 652/2009 privind organizarea și funcționarea Ministerului Justiției, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 443 din 29 iunie 2009, cu modificările și completările ulterioare, precum și cu cele aduse prin prezenta hotărâre, se va republica în Monitorul Oficial al României, Partea I, dându-se textelor o nouă numerotare.

PRIM-MINISTRU
VICTOR-VIOREL PONTA

Contrasemnează:
Ministrul justiției,
Mona Maria Pivniceru
Ministrul muncii, familiei și protecției sociale,
Mariana Câmpeanu
Viceprim-ministru, ministrul finanțelor publice,
Florin Georgescu

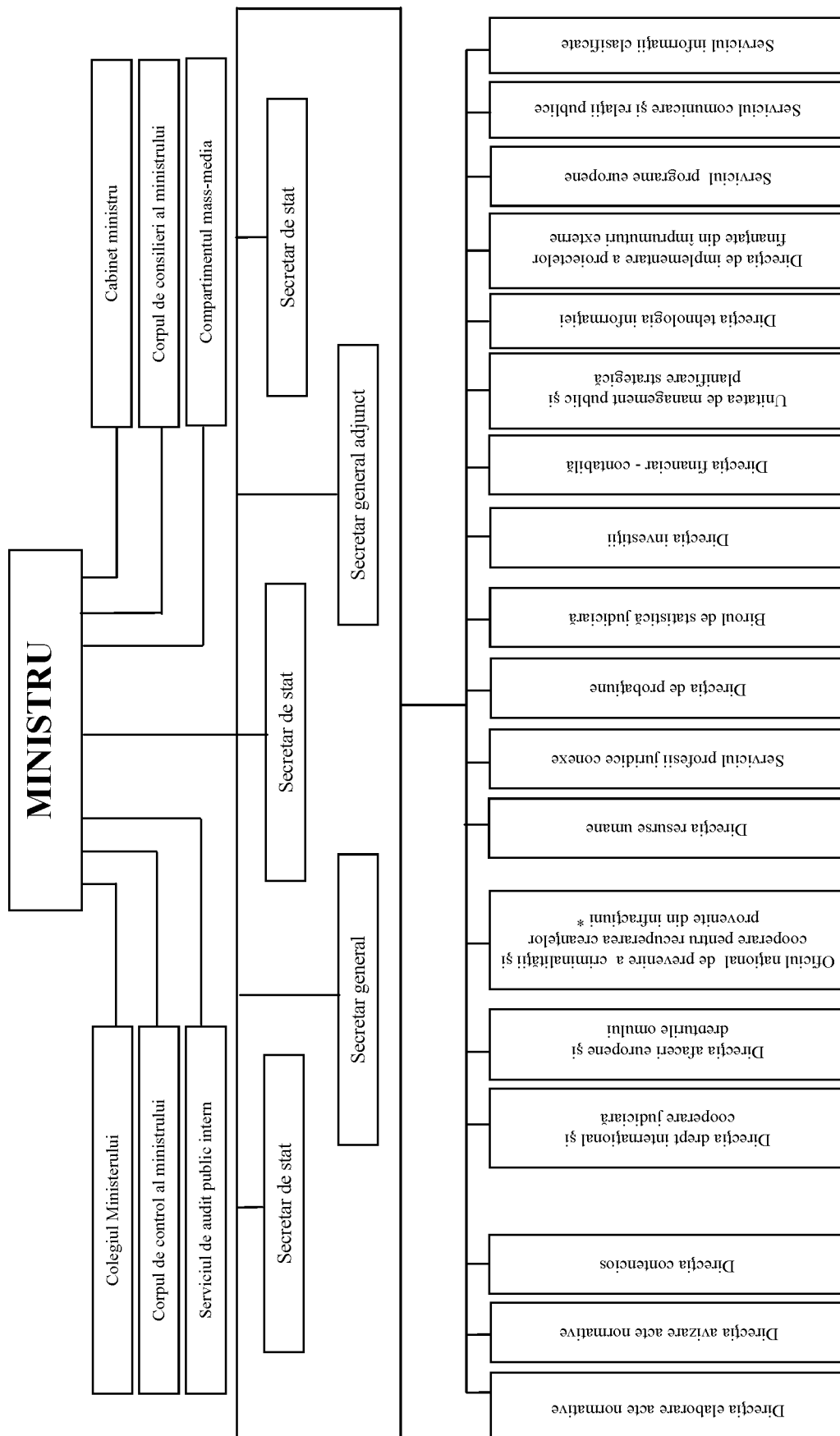
ANEXĂ¹⁾
(Anexa nr. 1
la Hotărârea Guvernului nr. 652/2009)

Numărul maxim de posturi: 300 (exclusiv demnitari, cabinet ministru, DIPFIE).

NOTĂ:

Pilonii instituții prin organizare nu produc efecte juridice. Rolul pilonilor este exclusiv de a structura, în funcție de domeniile de activitate, compartimentele din cadrul instituției.

**STRUCTURA ORGANIZATORICĂ
a Ministerului Justiției**

PILONUL I
Afaceri juridice

PILONUL II
Afaceri internationale

PILONUL III
Sistem judiciar

PILONUL IV
Suport logistic

* Organizat la nivel de birou.

1) Anexa este reprodusă în facsimil.

ACTE ALE CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI
SECȚIA A TREIA

HOTĂRÂREA din 24 noiembrie 2009

în Cauza Ieremeiov împotriva României (nr. 1)

Strasbourg
(Cererea nr. 75.300/01)

Hotărârea rămâne definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din convenție. Aceasta poate suferi modificări de formă.
În Cauza Ieremeiov împotriva României (nr. 1),

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), reunită într-o cameră compusă din: Josep Casadevall, *președinte*, Elisabet Fura, Corneliu Bîrsan, Boštjan M. Zupančič, Egbert Myjer, Luis López Guerra, Ann Power, *judcători*, și Stanley Naismith, *grefier adjunct de secție*,

după ce a deliberat în camera de consiliu, la 3 noiembrie 2009,
pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află Cererea nr. 75.300/01 îndreptată împotriva României, prin care un resortisant al acestui stat, domnul Laurian Ieremeiov (*reclamantul*), a sesizat Curtea la 19 octombrie 2001, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*convenția*).

2. Reclamantul a fost reprezentat de domnul Dan Mihai, avocat în București, în numele Asociației pentru Apărarea Drepturilor Omului din România — Comitetul Helsinki (APADOR). Guvernul român (*Guvernul*) a fost reprezentat de agentul guvernamental, domnul Răzvan-Horațiu Radu, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. Reclamantul a pretins, în special, că procedura penală pornită împotriva sa pentru calomnie a fost inechitabilă și că impunerea unei amenzi și a unei obligații de a plăti pentru prejudiciu moral i-au încălcat dreptul la libertatea de exprimare.

4. La 16 martie 2007, președintele Secției a treia a hotărât să comunice această cerere Guvernului. În conformitate cu dispozițiile art. 29 § 3 din convenție, acesta a hotărât, de asemenea, că admisibilitatea și fondul cauzei vor fi examinate împreună.

ÎN FAPT

I. Circumstanțele cauzei

5. Reclamantul s-a născut în 1967 și locuiește în Timișoara.

6. La momentul respectiv acesta era ziarist la ziarul *Ziua de Vest* în Timișoara.

7. La 16 iunie 2000, reclamantul a participat la o întâlnire oficială între prefect și reprezentanții medicilor rezidenți din spitalele județului care erau în grevă. Doamna C.M.O., unul dintre reprezentanții medicilor rezidenți, a declarat:

„Deoarece am refuzat să mă prostituez cu doctorul [P.], profesorul [D] m-a dat afară din Centrul de Cardiologie.”

8. La 19 iunie 2000, ziarul *Ziua de Vest* a publicat un articol al reclamantului. Părțile relevante se citesc după cum urmează:

„Scandal în lumea medicală în Timișoara

Dr. [P.] acuzat de hărțuire sexuală

Președintele Asociației Medicilor Rezidenți din județul Timiș, Dr [D.D.], spune că «Dr [P.] se poartă într-un anumit mod pe care toți îl cunoaștem»

Un medic rezident din Timișoara, al cărui nume nu îl vom face public încă, a declarat vineri, în fața prefectului [L. B.], că directorul Direcției de Sănătate Publică Timiș, Dr. [P.], a încercat un șantaj cu caracter sexual la adresa ei. «Deoarece am refuzat să mă prostituez cu doctorul [P.], profesorul [D] m-a dat afară din Centrul de Cardiologie», a declarat medicul rezident. Președintele Asociației Medicilor Rezidenți din Timișoara, Dr. [D.D.], a declarat că nu a știut despre acest caz de hărțuire sexuală, de care nu a aflat până la întâlnirea cu prefectul. «Dr [P.] se poartă într-un anumit mod pe care toți îl cunoaștem» a spus Dr. [D.D.]...

Cu toate că am încercat să aflăm comentariile sale privind acuzațiile aduse împotriva sa, Dr. [P.] nu a putut fi contactat.”

În articol s-a publicat o fotografie a lui P.

9. La 21 iunie 2000, P. a depus o plângere penală împotriva reclamantului pentru calomnie la Judecătoria Timișoara. Plângerea acestuia se referea, de asemenea, la compania care publica ziarul.

10. Judecătoria a audiat-o pe C.M.O., care a admis că a făcut afirmația reprodușă de către reclamant, dar a negat că și-ar fi dat permisiunea pentru publicarea acesteia. Prefectul a confirmat, de asemenea, că un medic rezident l-a acuzat pe P. de agresiune sexuală în timpul întâlnirii.

11. Reclamantul a fost audiat de instanță cu două ocazii. A pledat nevinovat și s-a bazat în apărarea sa pe dreptul la libertatea de exprimare și pe dreptul de a oferi informații despre persoanele publice.

12. Judecătoria s-a pronunțat la 20 martie 2001. Aceasta a achitat reclamantul pe motiv că acesta nu a intenționat să îl denigreze pe P. A considerat că expresia „hărțuire sexuală” nu a afectat demnitatea lui P., deoarece era o alegere stilistică a reclamantului.

13. Ambele părți au declarat apel în fața Tribunalului Timișoara.

La 18 mai 2001 s-au adresat instanței avocații părților, care au apărât oral motivele apelurilor lor respective. Avocatul lui P.

a cerut condamnarea reclamantului. Avocatul reclamantului și reprezentantul societății au cerut ca P. să fie obligat la plata taxei judiciare de timbru. Instanța i-a dat inculpatului posibilitatea să adreseze doar ultimul cuvânt. Acesta s-a adresat instanței solicitând respingerea apelului lui P.

14. Hotărârea definitivă a fost adoptată în aceeași zi. Tribunalul a casat Hotărârea din 20 martie 2001, a reexaminat probele și a constatat următoarele:

„[jurnalistu] nu s-a limitat doar să ofere informații despre criticile [exprimate împotriva lui P.], ci a adăugat propria sa apreciere, care a depășit declarațiile făcute de [C. M.O.]

Prin titlul și conținutul său, articolul conține declarații și afirmații neadevărate și aprecieri personale din partea [reclamantului] care, dacă ar fi adevărate, ar face ca partea vătămată să fie pasibilă de sancțiune penală sau ar expune-o oprobriului public.

Prin publicarea fotografiei părții vătămate și prin prezentarea informației conform căreia un scandal a fost cauzat în lumea medicală din Timișoara de comportamentul lui [P.]... [reclamantul] a acționat cu intenția de a denigra partea vătămată, deoarece articolul era în mod evident calomnios.

Cuvintele «șantaj cu caracter sexual și hărțuire sexuală» nu pot fi considerate ca având valoare stilistică și literară atunci când miza o reprezintă imaginea, demnitatea și onoarea unei persoane.»

15. Tribunalul a observat că un anumit grad de agresivitate există în jurnalism în mod obișnuit. Prin urmare, a considerat că, în circumstanțele cauzei, deși faptele întruneau criteriile legale pentru a constitui infracțiunea de calomnie, faptele săvârșite și consecințele acestora nu erau destul de grave pentru a intra sub incidența dreptului penal. În consecință, instanța l-a achitat pe reclamant și l-a obligat la plata unei amenzi administrative în valoare de 500.000 ROL.

De asemenea, instanța a hotărât că erau întrunite condițiile pentru răspunderea civilă a reclamantului, precum și pentru cea a societății editoare, în ceea ce privește prejudiciul cauzat părții vătămate. În consecință, aceasta a obligat reclamantul și societatea la plata sumei de 5.000.000 ROL către P., cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral, și 2.000.000 ROL pentru cheltuielile de judecată. În cele din urmă, instanța i-a obligat la plata sumei de 50.000 ROL către stat pentru taxele judiciare de timbru.

16. La 3 octombrie 2001, reclamantul a plătit amenda administrativă.

II. Dreptul intern relevant

17. Dispozițiile relevante din Codul civil și din Codul penal privind insulta și calomnia, precum și răspunderea care atrage o sancțiune cu caracter administrativ, în vigoare la momentul respectiv, sunt descrise în hotărârea pronunțată în Cauza *Barb împotriva României*, nr. 5.945/03, pct. 19—20, din 7 octombrie 2008.

18. Codul penal a fost modificat în mod repetat, iar în 2006 articolele privind insulta și calomnia au fost abrogate (pentru detalii, a se vedea *Cuc Pascu împotriva României*, nr. 36.157/02, pct. 12—14, 16 septembrie 2008).

19. Cu toate acestea, în Decizia nr. 62 din 18 ianuarie 2007, Curtea Constituțională a declarat neconstituțională eliminarea din Codul penal a articolelor ce incriminau insulta și calomnia.

20. Legea nr. 356/2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală, precum și pentru modificarea altor legi a modificat Codul penal și a dispus obligația instanței de apel de a proceda la ascultarea inculpatului, atunci când instanța de fond nu a pronunțat împotriva inculpatului o hotărâre de condamnare. În prezent, când instanța de recurs casează hotărârea și reține cauza spre rejudecare, se pronunță prin decizie și asupra probelor ce urmează a fi administrate, fixând termen pentru rejudecare. La termenul fixat pentru rejudecare, instanța este obligată să procedeze la ascultarea inculpatului prezent, atunci când acesta nu a fost ascultat la instanțele de fond și apel, precum și atunci când aceste instanțe nu au pronunțat împotriva inculpatului o hotărâre de condamnare (art. 385¹⁴ alin. 11 și art. 385¹⁶, astfel cum au fost modificate).

ÎN DREPT

I. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 6 § 1 din convenție

21. Reclamantul s-a plâns că tribunalul nu a asigurat un proces echitabil, deoarece a reexaminat cauza și i-a înrăutățit situația fără să îl asculte sau să îi permită să aducă probe în apărarea sa. Acesta a făcut referire la art. 6 § 1 din convenție, care prevede:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil [...] a cauzei sale, de către o instanță [...], care va hotărî [...] asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.”

A. Cu privire la admisibilitate

22. Curtea constată că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat în sensul art. 35 § 3 din convenție. De asemenea, Curtea constată că acesta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, este necesar să fie declarat admisibil.

B. Cu privire la fond

1. Argumentele părților

23. Guvernul a susținut că reclamantul a fost audiat în primă instanță și a avut posibilitatea de a prezenta probe în apărarea sa. Instanța de apel nu a fost sesizată pentru a stabili faptele cauzei, ci mai degrabă pentru a reevalua probele. Astfel, nu a fost necesar ca instanța să îl asculte pe reclamant pentru a stabili dacă a avut intenția de a-l denigra pe P. În orice caz, acesta și-a exercitat dreptul de a adresa instanței ultimul cuvânt în calitate de inculpat. În cele din urmă, Guvernul a subliniat că nu s-a pronunțat împotriva reclamantului o hotărâre de condamnare, iar amenda administrativă impusă acestuia nu putea fi descrisă ca o condamnare penală.

24. Reclamantul a pretins că hotărârea tribunalului echivala aproape cu o condamnare, deoarece aceasta constata că a săvârșit o faptă de natură penală, cu gradul de vinovăție prevăzut de legea penală. Singura diferență față de o condamnare penală tipică era că, potrivit instanței, faptele săvârșite nu au avut gradul de pericol social cerut pentru impunerea unei sancțiuni penale.

Acesta a susținut că, întrucât tribunalul a pronunțat hotărârea în aceeași zi în care a avut loc ședința cu privire la

admisibilitatea apelului, nu s-a asigurat o rejudecare corespunzătoare pe fond. Reclamantul nu a fost informat cu privire la casarea hotărârii pronunțate de judecătoria și, prin urmare, nu i s-a permis să pregătească și să își prezinte apărarea în fața tribunalului.

25. În cele din urmă, reclamantul s-a plâns că soluția procesului penal împotriva sa nu a fost previzibilă, deoarece două instanțe diferite au ajuns la concluzii contradictorii pe baza aceluiași probe.

2. Motivarea Curții

26. Pentru a stabili dacă o sancțiune penală a fost pronunțată împotriva unei persoane în sensul strict al convenției, Curtea aplică așa-numitul „criteriu Engel”, reafirmat cel mai recent în *Jussila împotriva Finlandei* [(GC), nr. 73.053/01, pct. 30—31, CEDO 2006-XIV] și *Sergey Zolotukhin împotriva Rusiei* [(GC), nr. 14.939/03, pct. 53, 10 februarie 2009]. Curtea reiterează, în special, că lipsa de severitate a sancțiunii impuse nu poate elimina o faptă din sfera penalului.

27. Aplicând aceste principii faptelor din prezenta cauză, Curtea constată de la bun început că hotărârea pronunțată de tribunal, prin care reclamantul era obligat la plata unei amenzi administrative, este echivalentă cu o „condamnare penală” în sensul autonom al convenției. În special, Curtea observă că infracțiunea săvârșită de reclamant a intrat sub incidența legii penale române. În ceea ce privește natura infracțiunii, Curtea observă că dispozițiile relevante din Codul penal erau îndreptate mai degrabă către toți cetățenii decât către un grup având un statut special și că infracțiunea respectivă îl făcea pe cel care o săvârșea să fie pasibil de sancțiuni destinate să pedepsească și să descurajeze [a se vedea *Ezeh și Connors împotriva Regatului Unit* (GC), nr. 39.665/98 și 40.086/98, pct. 104, CEDO 2003-X; *Öztürk împotriva Germaniei*, 21 februarie 1984, pct. 52, seria A nr. 73; *Anghel împotriva României*, nr. 28.183/03, pct. 51, 4 octombrie 2007; și *Zolotukhin*, citată anterior, pct. 55].

28. În circumstanțe similare celor din prezenta cauză, Curtea a stabilit că, atunci când o instanță de apel este sesizată să se pronunțe cu privire la o cauză în fapt și în drept și să facă o evaluare completă a chestiunii vinovăției sau inocenței reclamantului, aceasta nu poate, în vederea unui proces echitabil, să stabilească în mod corespunzător aspectele respective fără o evaluare directă a probelor aduse în persoană de către inculpat (a se vedea *Constantinescu împotriva României*, nr. 28.871/95, pct. 55, CEDO 2000-VIII).

29. În speță, tribunalul a reexaminat faptele cauzei. În cursul reexaminării, acesta nu a administrat probe propuse de reclamant și nici nu i-a permis să își pregătească sau să își susțină apărarea. Faptul că a adresat instanței ultimul cuvânt în calitate de inculpat nu poate echivala cu exercitarea dreptului său de a fi ascultat de instanță în timpul procesului (a se vedea *Constantinescu*, citată anterior, pct. 58).

30. În plus, instanța a audiat părțile doar cu privire la admisibilitatea apelurilor și nu l-a informat pe reclamant cu privire la intenția sa de a casa hotărârea judecătoria și de a reexamina fondul acuzației. Curtea consideră că, în vederea unui proces echitabil, o instanță nu poate să caseze o hotărâre precedentă și să reevalueze probele fără să informeze în mod

corespunzător părțile interesate și să le acorde posibilitatea de a-și prezenta argumentele.

31. Lipsa audierii inculpatului în persoană este și mai dificil de împăcat cu cerințele unui proces echitabil în circumstanțele specifice ale prezentei cauze, din moment ce instanța a făcut o evaluare a elementului subiectiv al pretensei infracțiuni, și anume intenția reclamantului de a denigra.

Din aceste motive, Curtea consideră că tribunalul nu a acordat reclamantului posibilitatea de a se apăra.

32. Curtea a luat act de modificările survenite în legislația internă care par să aducă procedura penală mai aproape de cerințele convenției cu privire la acest aspect (a se vedea supra, pct. 20). Cu toate acestea, modificările respective au avut loc în 2006 și, astfel, nu sunt relevante pentru prezenta cauză.

33. Considerațiile precedente sunt suficiente pentru a permite Curții să concluzioneze că, prin casarea hotărârii judecătoria și reexaminarea fondului acuzației împotriva reclamantului, fără să evalueze probele aduse de acesta și fără să îi permită acestuia să se apere, tribunalul nu a respectat cerințele unui proces echitabil.

Prin urmare, a fost încălcat art. 6 § 1 din convenție.

II. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 10 din convenție

34. Reclamantul s-a plâns că, prin constatarea conform căreia a săvârșit infracțiunea de calomnie și prin obligarea la plata unei amenzi administrative și de daune morale, tribunalul i-a încălcat dreptul la libertatea de exprimare. Acesta a făcut referire la art. 10 din convenție, care prevede:

„1. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică statele să supună societățile de radiodifuziune, de cinematografie sau de televiziune unui regim de autorizare.

2. Exercițarea acestor libertăți, ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.”

A. Cu privire la admisibilitate

35. Curtea constată că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat în sensul art. 35 § 3 din convenție. De asemenea, Curtea constată că acesta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, este necesar să fie declarat admisibil.

B. Cu privire la fond

1. Argumentele părților

36. Guvernul a susținut că ingerința în dreptul reclamantului la libertatea de exprimare era prevăzută de lege și urmarea un scop legitim, fiind proporțională cu acesta. În special, Guvernul a subliniat că nu s-a pronunțat o hotărâre de condamnare împotriva reclamantului și că nu există nicio dovadă de plată a daunelor sau a taxelor de timbru la care fusese obligat [a se

vedea *Stângu împotriva României* (dec.), nr. 57.551/00, 9 noiembrie 2004, și *Stângu și Scutelnicu împotriva României*, nr. 53.899/00, 31 ianuarie 2006]. În plus, sumele impuse de instanță au fost moderate.

37. Reclamantul a susținut că a fost sancționat pentru că a citat în articolul său o declarație făcută în public de către o altă persoană și care se referea la o problemă de interes public.

2. Motivarea Curții

38. Curtea face referire la principiile generale consacrate de jurisprudența sa privind libertatea de exprimare, în special la protecția acordată jurnaliștilor care se ocupă de probleme de interes public și la cea acordată reputației funcționarilor publici [a se vedea, printre cele mai recente hotărâri: *Busuioc împotriva Moldovei*, nr. 61.513/00, pct. 56—62, 21 decembrie 2004; *Stângu și Scutelnicu*, citată anterior, pct. 40—42 și 52—53; și *July și Sarl Libération împotriva Franței*, nr. 20.893/03, pct. 60—64, CEDO 2008-... (extrase)].

39. Niciuna dintre părți nu contestă că, în speță, hotărârea tribunalului din 18 mai 2001 a constituit o ingerință în dreptul reclamantului la libertatea de exprimare. Ingerința era „prevăzută de lege” (art. 206 din Codul penal și art. 998—999 din Codul civil) și urmărea un scop legitim, și anume protecția drepturilor și a reputației persoanelor. Rămâne de stabilit dacă ingerința era „necesară într-o societate democratică”.

40. Curtea observă că instanța internă a obligat reclamantul la plata unei amenzi administrative pentru denigrarea lui P. și a dispus ca acesta să plătească despăgubiri pentru prejudiciul moral.

41. La momentul respectiv, P. era directorul Direcției de Sănătate Publică Timiș și, prin urmare, o persoană publică. În articolul incriminat, reclamantul a relatat comportamentul pretins indecent al lui P. față de un medic rezident, pe baza acuzațiilor aduse într-o întâlnire oficială în contextul unui conflict între medicii rezidenți și conducere, din care făcea parte P. Informația era în legătură cu viața publică a lui P. și poate fi considerată drept o problemă de interes public, având în vedere, în special, influența pe care P. pare să o fi exercitat asupra funcției medicului rezident.

Prin urmare, Curtea consideră că, ținând seamă de contextul și de gravitatea afirmațiilor privind comportamentul lui P., articolul a contribuit la o dezbatere de interes public.

42. Instanțele interne au adus critici reclamantului pentru publicarea fotografiei lui P. și pentru utilizarea expresiilor „scandal în lumea medicală” și „șantaj cu caracter sexual și hărțuire sexuală”.

Fără a se nega sensul provocator al acestor expresii, Curtea reiterează că libertatea jurnalistică include, de asemenea, posibilul recurs la o doză de exagerare sau chiar de provocare [a se vedea *Dalban împotriva României* (GC), nr. 28.114/95, pct. 49, CEDO 1999-VI]. În privința lui P., faptele cauzei arată că acesta a refuzat să se adreseze reclamantului. De asemenea, Curtea consideră că publicarea fotografiei unei persoane publice, în contextul unui articol în care se relatea viața sa publică, nu poate fi considerată ca depășind limitele stabilite de convenție și de jurisprudența privind libertatea presei.

43. De asemenea, Curtea constată că C.M.O. a admis în fața judecătoriei că a făcut acuzațiile împotriva părții vătămate care

au fost reproduse în articolul incriminat. Prin urmare, indiferent dacă declarațiile reclamantului sunt interpretate ca declarații de fapt sau judecări de valoare, exista un temei factual suficient pentru justificarea acestora [a se vedea *Pedersen și Baadsgaard împotriva Danemarcei* (GC), nr. 49.017/99, pct. 76, CEDO 2004-XI].

44. În afară de aceasta, Curtea nu poate fi de acord cu constatarea tribunalului conform căreia reclamantul a acționat cu rea-credință, în măsura în care procedura penală nu a respectat cerințele unui proces echitabil (a se vedea supra pct. 32; *Folea împotriva României*, nr. 34.434/02, pct. 42, 14 octombrie 2008; și, *mutatis mutandis*, *Steel și Morris împotriva Regatului Unit*, nr. 68.416/01, pct. 95, CEDO 2005-II).

Conform propriei evaluări în lumina acestor constatări, Curtea consideră că nimic din dosar nu indică faptul că reclamantul a acționat cu rea-credință, cu intenția de a-l denigra pe P. (a se vedea, *per a contrario*, *Stângu și Scutelnicu*, citată anterior, pct. 51).

45. Prin urmare, Curtea concluzionează că ingerința în dreptul reclamantului la libertatea de exprimare nu a fost proporțională cu scopul legitim urmărit și că autoritățile nu au oferit motive relevante și suficiente pentru justificarea acesteia.

Din aceleași motive, deși sumele impuse reclamantului de către instanțele interne cu titlu de amendă, daune și cheltuieli de judecată au fost moderate, acest fapt nu poate schimba concluzia de mai sus.

46. Rezultă că ingerința în drepturile reclamantului nu era „necesară într-o societate democratică”. Prin urmare, a fost încălcat art. 10 din convenție.

III. Cu privire la celelalte pretinse încălcări ale convenției

47. În cele din urmă, în temeiul art. 13 din convenție, reclamantul s-a plâns că legislația internă nu prevedea căi de atac eficiente pentru pretinsele încălcări ale art. 6 § 1 și art. 10 din convenție.

48. Cu toate acestea, având în vedere toate elementele de care dispune și în măsura în care este competentă să se pronunțe cu privire la aspectele invocate, Curtea consideră că acestea nu indică nicio aparentă încălcare a drepturilor și a libertăților stabilite în convenție sau în protocoalele la aceasta.

Rezultă că acest capăt de cerere este în mod vădit nefondat și trebuie respins în conformitate cu art. 35 § 3 și 4 din convenție.

IV. Cu privire la aplicarea art. 41 din convenție

49. Art. 41 din convenție prevede:

„În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

50. Reclamantul a solicitat 25.000 EUR pentru prejudiciul moral cauzat de sancțiunea pretins nedreaptă care i-a fost impusă în urma unui proces inechitabil.

51. Guvernul consideră că o eventuală constatare a încălcării ar putea constitui, în sine, o reparație suficientă a prejudiciului moral pretins de reclamant. În orice caz, acesta a susținut că suma pretinsă era excesivă.

52. Curtea acordă reclamantului 3.000 EUR pentru prejudiciul moral.

B. Cheltuieli de judecată

53. De asemenea, reclamantul a solicitat 4.665 EUR cu titlu de cheltuieli de judecată efectuate în fața Curții, din care 50 EUR pentru corespondență și 4.615 EUR pentru onorariul avocatului. O descriere detaliată a onorariului avocatului este atașată la observațiile sale, iar reclamantul a solicitat ca suma să fie plătită direct reprezentantului său.

54. Guvernul a considerat că reclamantul nu a justificat cheltuielile pentru corespondență și că onorariul pretins de reprezentant era excesiv.

55. În conformitate cu jurisprudența Curții, un reclamant are dreptul la rambursarea cheltuielilor de judecată numai în măsura în care se stabilește caracterul real, necesar și rezonabil al acestora. În speță, având în vedere informațiile pe care le deține și criteriile de mai sus, precum și complexitatea cauzei, Curtea consideră rezonabil să acorde suma de 3.000 EUR pentru cheltuielile de judecată efectuate în procedura din fața Curții.

C. Dobânzi moratorii

56. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu 3 puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE,

În unanimitate,

CURTEA:

1. declară cererea admisibilă în ceea ce privește capetele de cerere întemeiate pe art. 6 § 1 și pe art. 10 din convenție și inadmisibilă pentru celelalte capete de cerere;

2. hotărăște că a fost încălcat art. 6 § 1 din convenție;

3. hotărăște că a fost încălcat art. 10 din convenție;

4. hotărăște:

a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de 3 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din convenție, suma de 3.000 EUR (trei mii euro), plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit, pentru prejudiciul moral;

b) că statul pârât trebuie să plătească direct reprezentantului reclamantului, în același termen de 3 luni, 3.000 EUR (trei mii euro) pentru cheltuielile de judecată;

c) că sumele de mai sus trebuie convertite în moneda națională a statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății;

d) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu 3 puncte procentuale;

5. respinge cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba engleză, apoi comunicată în scris, la 24 noiembrie 2009, în temeiul art. 77 § 2 și 3 din regulament.

Josep Casadevall,
președinte

Stanley Naismith,
grefier adjunct

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI
SECȚIA A TREIA

HOTĂRÂREA

din 24 noiembrie 2009

în Cauza Ieremeiov împotriva României (nr. 2)

(Cererea nr. 4.637/02)
Strasbourg

Hotărârea rămâne definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din Convenție. Aceasta poate suferi modificări de formă. În Cauza Ieremeiov împotriva României (nr. 2),

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), reunită într-o cameră compusă din Josep Casadevall, președinte, Elisabet Fura, Corneliu Bîrsan, Boštjan M. Zupančič, Egbert Myjer, Luis López Guerra, Ann Power, judecători, și Stanley Naismith, grefier adjunct de secție,

după ce a deliberat în camera de consiliu, la 3 noiembrie 2009, pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află Cererea nr. 4.637/02 îndreptată împotriva României, prin care un resortisant al acestui stat, domnul Laurian Ieremeiov (*reclamantul*), a sesizat Curtea la 19 octombrie

2001, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*Convenția*).

2. Reclamantul a fost reprezentat de doamnele Monica Macovei și Alexandra Răzvan-Mihalcea, avocate în București și

respectiv Timișoara, în numele Asociației pentru Apărarea Drepturilor Omului din România — Comitetul Helsinki (APADOR-CH). La data de 12 ianuarie 2005, doamna Monica Macovei s-a retras din cauză în urma numirii sale în funcția de ministru al justiției. Guvernul român (*Guvernul*) a fost reprezentat de agentul guvernamental, domnul Răzvan-Horațiu Radu, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. Reclamantul a pretins, în special, că acțiunea penală pentru calomnie introdusă împotriva sa a fost inechitabilă și că impunerea unei amenzi și obligația de a plăti despăgubiri cu titlu de prejudiciu moral i-au încălcat dreptul la libertatea de exprimare.

4. La 15 mai 2007, președintele Secției a treia a hotărât să comunice această cerere Guvernului. În conformitate cu dispozițiile art. 29 § 3 din Convenție, acesta a hotărât, de asemenea, că admisibilitatea și fondul cauzei vor fi examinate împreună.

ÎN FAPT

I. Circumstanțele cauzei

5. Reclamantul s-a născut în anul 1967 și locuiește în Timișoara.

6. La momentul respectiv, acesta era ziarist la ziarul „Ziua de Vest” în Timișoara.

7. La 23 iunie 2000, în urma alegerilor locale, ziarul „Ziua de Vest” a publicat un articol semnat de reclamant, prin care îl acuză pe A.V.I., noul primar ales în Buziaș, că a colaborat cu Securitatea (serviciul de informații din timpul perioadei comuniste). Articolul, apărut în pagina a treia a ziarului, era anunțat în prima pagină prin titlul: „Primar cu dosar”.

8. Părțile relevante ale articolului se citesc după cum urmează:

„Siguranța cetățenilor mai presus de securitatea statului
Scandalul dosarelor în Buziaș

Primarul nou-ales, [A.V.I.] este suspectat că ar fi colaborat cu Securitatea

Primul scandal privind dosarele *Securității* este pe cale să izbucnească în orașul Buziaș. Primarul ales, [A.V.I.] este suspectat de anumiți cetățeni — ale căror nume nu vor fi făcute publice din motive evidente — că ar fi colaborat cu *Securitatea*. Pe baza unor informații din interiorul Serviciului Român de Informații, sursele noastre au afirmat că [A.V.I.] se afla sub supraveghere până în 1989 ca fiind iredentist șovinist, ceea ce a făcut imposibilă obținerea unui post de profesor de istorie în Buziaș... În aceeași perioadă, s-ar părea că [A.V.I.] fusese convins să colaboreze cu *Securitatea* și s-ar părea că există un dosar referitor la acest subiect...

Înainte de alegerile locale, [A.V.I.] a transmis o declarație scrisă Biroului Electoral în care afirma că nu a fost colaborator al fostei Securități. Acesta ne-a informat ieri că ceea ce a scris în declarația respectivă era adevărat și că nu a colaborat niciodată în vreun fel cu serviciile secrete înainte de 1990.”

9. La 21 august 2000, A.V.I. a introdus la Judecătoria Timișoara o plângere penală împotriva reclamantului pentru insultă și calomnie. Plângerea acestuia se referea, de asemenea, la societatea care publicase ziarul.

10. Judecătoria a audiat 2 martori care au confirmat că îi spusese reclamantului despre zvonurile privind colaborarea părții vătămate cu Securitatea.

11. La 31 octombrie 2000, reclamantul a fost audiat de instanță. A pledat nevinovat și s-a întemeiat în apărarea sa pe dreptul la libertatea de exprimare și pe dreptul de a oferi informații despre persoanele publice.

12. La 20 februarie 2001, judecătoria s-a pronunțat în cauză. Aceasta a considerat că reclamantul nu a săvârșit infracțiunea de calomnie, deoarece nu s-a referit la nicio infracțiune specifică pretins săvârșită de către partea vătămată. A constatat că expresiile utilizate de către reclamant, inclusiv titlul articolului pe prima pagină, erau în mod evident injurioase pentru partea vătămată. Cu toate acestea, instanța a observat că reclamantul nu a descris niciunul dintre zvonuri ca fapt și că acesta a

prezentat de asemenea în articol punctul de vedere al părții vătămate.

De asemenea, instanța a considerat că există în mod obișnuit o doză de agresivitate în jurnalism și că, prin urmare, deși faptele întruneau criteriile legale pentru a constitui infracțiunea de calomnie, în circumstanțele cauzei faptele săvârșite și consecințele acestora nu erau atât de grave încât să intre sub incidența dreptului penal.

Judecătoria nu a condamnat reclamantul nici pentru calomnie, nici pentru insultă, dar l-a obligat la plata unei amenzi administrative în valoare de 500.000 ROL. De asemenea, instanța a hotărât că erau întrunite condițiile pentru răspunderea civilă a reclamantului, precum și pentru cea a societății care publicase ziarul, în ceea ce privește prejudiciul cauzat părții vătămate. Astfel, a obligat reclamantul și societatea la plata sumei de 3.000.000 ROL către A.V.I., cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral. În cele din urmă, reclamantul a fost obligat la plata sumei de 350.000 ROL către stat pentru taxele de timbru.

13. Toate părțile au formulat apel. Partea vătămată a contestat achitarea și a încercat să obțină majorarea sumei despăgubirilor. Societatea care a publicat ziarul a susținut că prejudiciul nu a fost dovedit de către partea vătămată. Reclamantul a pretins că nu au fost întrunite cerințele nici pentru existența infracțiunii de calomnie, nici pentru existența insultei.

14. La 27 aprilie 2001, reprezentanții părților au prezentat verbal motivele de apel în fața Tribunalului Timiș. Instanța i-a dat ultimul cuvânt inculpatului. Acesta s-a adresat instanței solicitând respingerea apelului lui A.V.I.

15. Hotărârea definitivă a fost adoptată în aceeași zi. Tribunalul a admis apelul formulat de A.V.I. Acesta a fost de acord cu descrierea faptelor făcută de judecătoria, dar a considerat că instanța de prim grad nu le-a interpretat corect. A considerat că expresiile utilizate de către reclamant, în special „primarul este suspectat că ar fi colaborat cu Securitatea”, „s-ar părea că a fost convins să colaboreze cu *Securitatea* și s-ar părea că există un dosar referitor la acest subiect” și „se afla sub supraveghere ca fiind iredentist șovinist”, erau în mod evident injurioase și, dacă ar fi fost adevărate, ar fi expus partea vătămată cel puțin oprobriului public. Tribunalul a considerat că intenția reclamantului de a denigra era dovedită și că, prin urmare, acesta nu putea invoca în favoarea sa Constituția și convenția, care garantau dreptul la libertatea de exprimare numai atunci când era exercitat cu bună-credință. Cu toate acestea, din aceleași motive ca judecătoria, tribunalul a considerat că, în circumstanțele cauzei, faptele săvârșite și consecințele acestora nu erau atât de grave încât să intre sub incidența dreptului penal. Prin urmare, a achitat reclamantul în privința ambelor capete de acuzare și l-a obligat la plata unei amenzi administrative în valoare de 1.000.000 ROL.

16. De asemenea, instanța a considerat că prejudiciul suportat de către partea vătămată nu a fost corect evaluat de judecătoria și a majorat suma care trebuia plătită de către reclamant și de societatea care publica ziarul la 20.000.000 ROL. Aceasta a acordat lui A.V.I. 5.000.000 ROL pentru cheltuieli de judecată, sumă care trebuia plătită în solidar de reclamant și societate. În cele din urmă, instanța a dispus ca reclamantul să plătească statului suma de 500.000 ROL pentru taxele de timbru.

17. La 3 octombrie 2001, reclamantul a plătit amenda administrativă.

II. Dreptul intern relevant

18. Dispozițiile relevante din Codul civil și din Codul penal privind insulta și calomnia, precum și răspunderea care atrage o sancțiune cu caracter administrativ, în vigoare la momentul respectiv, sunt descrise în hotărârea pronunțată în Cauza *Barb împotriva României*, nr. 5.945/03, pct. 19—20, din 7 octombrie 2008.

19. Codul penal a fost modificat în mod repetat, iar în 2006 articolele privind insulta și calomnia au fost abrogate (pentru detalii, a se vedea Cauza *Cuc Pascu împotriva României*, nr. 36.157/02, pct. 12—14, 16 septembrie 2008).

20. Cu toate acestea, în Decizia nr. 62 din 18 ianuarie 2007, Curtea Constituțională a declarat neconstituțională eliminarea din Codul penal a articolelor privind insulta și calomnia.

21. Legea nr. 356/2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală, precum și pentru modificarea altor legi a modificat Codul de procedură penală și a dispus obligația instanței de recurs de a proceda la ascultarea inculpatului, atunci când instanțele de fond și apel nu au pronunțat împotriva inculpatului o hotărâre de condamnare. În prezent, când instanța de recurs casează hotărârea și reține cauza spre rejudecare, se pronunță prin decizie și asupra probelor ce urmează a fi administrate, fixând termen pentru rejudecare. La termenul fixat pentru rejudecare, instanța este obligată să procedeze la audierea inculpatului prezent, atunci când acesta nu a fost audiat la instanțele de fond și apel, precum și atunci când aceste instanțe nu au pronunțat împotriva inculpatului o hotărâre de condamnare [art. 385¹⁴ alin. 1 și art. 385¹⁶ din Codul de procedură penală, astfel cum au fost modificate].

ÎN DREPT

I. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 6 § 1 din Convenție

22. Reclamantul s-a plâns că tribunalul nu a asigurat un proces echitabil, deoarece a reexaminat cauza și i-a înrăutățit situația fără să îl asculte sau să îi permită să aducă probe în apărarea sa. Acesta a făcut referire la art. 6 § 1 din Convenție, care prevede:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil [...] a cauzei sale, de către o instanță [...], care va hotărî [...] asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.”

A. Cu privire la admisibilitate

23. Curtea constată că plângerea nu este în mod vădit nefondată în sensul art. 35 § 3 din Convenție. De asemenea, Curtea constată că aceasta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, este necesar să fie declarată admisibilă.

B. Cu privire la fond

1. Argumentele părților

24. Guvernul a susținut că reclamantul a fost audiat de instanța de prim grad și a avut posibilitatea de a prezenta probe în apărarea sa. Instanța de apel nu a fost sesizată pentru a stabili faptele cauzei, ci mai degrabă pentru a reevalua probele. Astfel, nu a fost necesar ca instanța să asculte reclamantul pentru a stabili dacă a avut intenția de a-l denigra pe A.V.I. În orice caz, acesta și-a exercitat dreptul de a adresa instanței ultimul cuvânt al inculpatului. În cele din urmă, Guvernul a subliniat că nu s-a pronunțat împotriva reclamantului o hotărâre de condamnare, iar amenda administrativă impusă acestuia nu putea fi descrisă ca o condamnare penală.

25. Reclamantul a contestat argumentele Guvernului și a considerat că tribunalul nu avea niciun motiv pentru a-l priva de dreptul său de a fi ascultat de instanță și, dacă era necesar, de a aduce dovezi.

2. Motivarea Curții

26. Pentru a stabili dacă o sancțiune penală a fost pronunțată împotriva unei persoane în sensul strict al Convenției, Curtea aplică așa-numitul „criteriu Engel”, reafirmat cel mai recent în *Jussila împotriva Finlandei* [(GC), nr. 73.053/01, pct. 30—31, CEDO 2006-XIV] și *Sergey Zolotukhin împotriva Rusiei* [(GC), nr. 14.939/03, pct. 53, 10 februarie 2009]. Curtea reiterează, în special, că lipsa de gravitate a sancțiunii impuse nu poate duce la eliminarea unei fapte din sfera penalului.

27. Aplicând aceste principii faptelor din prezenta cauză, Curtea constată, de la bun început, că hotărârea pronunțată de tribunal, prin care reclamantul era obligat la plata unei amenzi administrative, este echivalentă cu o „condamnare penală” în sensul strict al Convenției. În special, Curtea observă că infracțiunea săvârșită de reclamant a intrat sub incidența dreptului penal intern. În ceea ce privește natura infracțiunii, Curtea observă că dispozițiile relevante din Codul penal erau

îndreptate mai degrabă către toți cetățenii decât către un grup având un statut special și că reținerea infracțiunii respective îl făcea pe făptuitor pasibil de sancțiuni destinate să pedepsească și să descurajeze [a se vedea *Ezeh și Connors împotriva Regatului Unit* (GC), nr. 39.665/98 și 40.086/98, pct. 104, CEDO 2003-X; *Öztürk împotriva Germaniei*, 21 februarie 1984, pct. 52, seria A nr. 73; *Anghel împotriva României*, nr. 28.183/03, pct. 51, 4 octombrie 2007; și *Zolotukhin*, citată anterior, pct. 55].

28. În circumstanțe similare celor din prezenta cauză, Curtea a stabilit că, atunci când o instanță de apel este sesizată să se pronunțe cu privire la o cauză în fapt și în drept și să facă o evaluare completă a chestiunii vinovăției sau nevinovăției reclamantului, aceasta nu poate, în vederea respectării standardelor unui proces echitabil, să stabilească în mod corespunzător aspectele respective fără o evaluare directă a probelor aduse în persoană de către inculpat (a se vedea *Constantinescu împotriva României*, nr. 28.871/95, pct. 55, CEDO 2000-VIII).

29. În speță, tribunalul a reexaminat faptele cauzei. În cursul reexaminării, acesta nu a administrat probe din partea reclamantului și nici nu i-a permis să își pregătească sau să își prezinte apărarea. Faptul că inculpatul a adresat instanței ultimul cuvânt nu echivalează cu exercitarea dreptului său de a fi audiat de instanță în timpul procesului (a se vedea *Constantinescu*, citată anterior, pct. 58).

30. În plus, tribunalul a audiat părțile doar cu privire la admisibilitatea apelurilor și nu l-a informat pe reclamant cu privire la intenția sa de a casa hotărârea judecătorească și de a reexamina fondul acuzației. Curtea consideră că, în vederea respectării standardelor unui proces echitabil, o instanță nu poate să caseze o hotărâre precedentă și să reevalueze probele fără să informeze în mod corespunzător părțile interesate și să le acorde posibilitatea de a-și prezenta argumentele.

31. Lipsa audierii inculpatului în persoană este și mai dificil de împăcat cu cerințele unui proces echitabil în circumstanțele specifice ale prezentei cauze, din moment ce tribunalul a făcut o reevaluare a elementului subiectiv al pretensei infracțiuni, și anume, reținând intenția reclamantului de a denigra.

Din aceste motive, Curtea consideră că tribunalul nu a acordat reclamantului posibilitatea de a se apăra.

32. Curtea a luat act de modificările survenite în legislația internă care par să aducă procedura penală mai aproape de cerințele convenției cu privire la acest aspect (a se vedea *supra*, pct. 21). Cu toate acestea, modificările respective au avut loc în 2006 și, astfel, nu sunt relevante pentru prezenta cauză.

33. Considerațiile precedente sunt suficiente precum a permite Curții să concluzioneze că, prin casarea hotărârii judecătorești și prin reexaminarea fondului acuzației împotriva reclamantului, fără să administreze probe în apărare aduse de acesta și fără să îi permită acestuia să își prezinte argumentele, tribunalul nu a respectat cerințele unui proces echitabil.

Prin urmare, a fost încălcat art. 6 § 1 din Convenție.

II. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 10 din Convenție

34. Reclamantul s-a plâns că, prin constatarea săvârșirii de către el a infracțiunii de calomnie și prin obligarea sa la plata unei amenzi administrative, respectiv a unei sume cu titlu de prejudiciu moral, tribunalul i-a încălcat dreptul la libertatea de exprimare. De asemenea, acesta a reclamat că, pentru a se apăra și pentru a face proba verității, a fost constrâns să își divulge sursele, și anume cei 2 martori care au fost audiați de instanța de prim grad, ceea ce a echivalat cu o ingerință suplimentară în libertatea sa de exprimare. Acesta a făcut referire la art. 10 din convenție, care prevede:

„1. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică statele să supună societățile de radiodifuziune, de cinematografie sau de televiziune unui regim de autorizare.

2. Exercițarea acestor libertăți, ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.”

A. Cu privire la admisibilitate

35. Curtea constată că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat în sensul art. 35 § 3 din Convenție. De asemenea, Curtea constată că acesta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, este necesar să fie declarat admisibil.

B. Cu privire la fond

1. Argumentele părților

36. Guvernul a afirmat că ingerința în dreptul reclamantului la libertatea de exprimare era prescrisă de lege și urmărea un scop legitim, fiind proporțională cu acesta. În special, Guvernul a subliniat că nu s-a pronunțat împotriva reclamantului o hotărâre de condamnare și că nu exista nicio dovadă de plată a prejudiciului sau a taxelor de timbru la care acesta fusese obligat [a se vedea *Stângu împotriva României* (dec.), nr. 57551/00, 9 noiembrie 2004, și *Stângu și Scutelnicu împotriva României*, nr. 53.899/00, 31 ianuarie 2006]. În plus, sumele impuse de instanță au fost moderate.

În ceea ce privește afirmația reclamantului potrivit căruia a fost forțat să își divulge sursele, Guvernul a subliniat că articolul relevant din Codul penal nu excludea posibilitatea de a dovedi absența unei intenții de denigrare, însă instanțele au considerat că reclamantul a acționat cu rea-credință.

37. Reclamantul a susținut, în special, că chestiunea colaborării cu fosta Securitate a unor persoane care candidau pentru funcții publice era o chestiune de interes general la momentul respectiv, iar importanța sa a continuat să crească în timp. Acesta a considerat că a acționat cu bună-credință și în deplină conformitate cu o cerință socială imperioasă și că nu a depășit limitele regulilor de conduită stabilite pentru presă.

2. Motivarea Curții

38. Curtea se referă la principiile generale consacrate de jurisprudența sa privind libertatea de exprimare, în special la protecția acordată jurnaliștilor care se ocupă de probleme de interes public și la cea acordată reputației funcționarilor publici [a se vedea, printre cele mai recente hotărâri, *Busuioc împotriva Moldovei*, nr. 61.513/00, pct. 56—62, 21 decembrie 2004, *Stângu și Scutelnicu*, citată anterior, pct. 40—42 și 52—53, și *July și Sarl Libération împotriva Franței*, nr. 20.893/03, pct. 60—64, CEDO 2008-... (extrase)].

39. Niciuna dintre părți nu contestă că, în speță, hotărârea tribunalului din 27 aprilie 2001 a constituit o ingerință în dreptul reclamantului la libertatea de exprimare. Ingerința era „prevăzută de lege” (art. 206 din Codul penal și art. 998—999 din Codul civil) și urmărea un scop legitim, și anume protecția drepturilor și a reputației persoanelor. Rămâne de stabilit dacă ingerința era „necesară într-o societate democratică”.

40. Curtea observă că instanța internă a obligat reclamantul la plata unei amenzi administrative pentru calomnierea lui A.V.I. și a dispus ca acesta să plătească despăgubiri pentru prejudiciul moral.

41. La momentul respectiv, A.V.I. tocmai fusese ales primar în orașul său, iar articolul relata zvonurile despre colaborarea sa cu poliția politică comunistă. Informațiile se refereau în mod specific la viața publică a lui A.V.I. și constituiau o problemă de interes public, în special în ceea ce privește relevanța pentru societate în întregime a colaborării cu fosta Securitate.

În consecință, Curtea consideră că, ținând seama de contextul și de gravitatea afirmațiilor, articolul a contribuit la o dezbateră de interes public.

42. Instanțele interne au adus critici reclamantului pentru utilizarea expresiilor „primarul este suspectat că ar fi colaborat cu Securitatea”, „s-ar părea că fusese convins să colaboreze cu Securitatea și s-ar părea că există un dosar referitor la acest subiect” și „se afla sub supraveghere ca fiind iredentist șovinist”.

Fără a se nega valoarea provocatoare a acestor expresii, Curtea reiterează că libertatea jurnalistică include, de asemenea, posibilul recurs la o doză de exagerare sau chiar de provocare și nu poate fi considerată ca depășind limitele stabilite de Convenție și de jurisprudența privind libertatea presei [a se vedea *Dalban împotriva României* (GC), nr. 28.114/95, pct. 49, CEDO 1999-VI].

43. De asemenea, Curtea constată că cei 2 martori au admis în fața judecătorei că au oferit informațiile respective reclamantului. Prin urmare, indiferent dacă declarațiile reclamantului sunt interpretate ca declarații de fapt sau judecări de valoare, exista un temei factual suficient pentru justificarea acestora [a se vedea *Pedersen și Baadsgaard împotriva Danemarcei* (GC), nr. 49.017/99, pct. 76, CEDO 2004-XI].

44. În afară de aceasta, Curtea nu poate fi de acord cu constatarea tribunalului conform căreia reclamantul a acționat cu rea-credință, în măsura în care procedura penală nu a respectat cerințele unui proces echitabil (a se vedea *supra* pct. 32; *Folea împotriva României*, nr. 34.434/02, pct. 42, 14 octombrie 2008; și, *mutatis mutandis*, *Steel și Morris împotriva Regatului Unit*, nr. 68.416/01, pct. 95, CEDO 2005-II). Cu privire la acest aspect, Curtea constată că reclamantul a folosit un stil dubitativ în prezentarea informațiilor și a prezentat, de asemenea, poziția părții vătămate în același articol.

Conform propriei evaluări în lumina acestor constatări, Curtea consideră că nimic din dosar nu indică faptul că reclamantul a acționat cu rea-credință, cu intenția de a-l denigra pe A.V.I. (a se vedea, *per a contrario*, *Stângu și Scutelnicu*, citată anterior, pct. 51).

45. Prin urmare, Curtea concluzionează că ingerința în dreptul reclamantului la libertatea de exprimare nu a fost proporțională cu scopul legitim urmărit și că autoritățile nu au oferit motive relevante și suficiente pentru justificarea acesteia.

Din aceleași motive, deși sumele impuse reclamantului de către instanțele interne cu titlu de amendă, prejudiciu și cheltuieli de judecată au fost moderate, acest fapt nu poate schimba concluzia de mai sus.

46. Rezultă că ingerința în drepturile reclamantului nu era „necesară într-o societate democratică”. Prin urmare, a fost încălcat art. 10 din Convenție.

III. Cu privire la celelalte pretinse încălcări ale Convenției

47. În cele din urmă, în temeiul art. 13 din Convenție, reclamantul s-a plâns că legislația internă nu prevedea căi de atac eficiente pentru pretinsele încălcări ale art. 6 § 1 și art. 10 din Convenție.

48. Cu toate acestea, având în vedere toate elementele de care dispune și în măsura în care este competentă să se pronunțe cu privire la aspectele invocate, Curtea consideră că acestea nu indică nicio pretinsă încălcare a drepturilor și a libertăților stabilite în Convenție sau în protocoalele la aceasta.

Rezultă că acest capăt de cerere este în mod vădit nefondat și trebuie respins în conformitate cu art. 35 § 3 și 4 din Convenție.

IV. Cu privire la aplicarea art. 41 din Convenție

49. Art. 41 din Convenție prevede:

„În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezată, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

50. Reclamantul a pretins 50.000 EUR pentru prejudiciul moral.

51. Guvernul consideră că o eventuală constatare a încălcării ar putea constitui, în sine, o reparație suficientă a prejudiciului

moral pretins de reclamant. În orice caz, acesta a susținut că suma pretinsă era excesivă.

52. Curtea acordă reclamantului 3.000 EUR pentru prejudiciul moral.

B. Cheltuieli de judecată

53. De asemenea, reclamantul a pretins următoarele sume pentru cheltuielile de judecată efectuate în fața Curții:

– 2.875 EUR pentru onorariul primului său avocat, doamna Monica Macovei;

– 1.255 EUR pentru onorariul celui de-al doilea avocat al său, doamna Alexandra Răzvan-Mihalcea;

– 300 EUR pentru suportul tehnic din partea APADOR-CH.

O descriere detaliată a onorariului avocaților este atașată la observațiile sale.

54. Guvernul a considerat că reclamantul nu a justificat cheltuielile pentru corespondență și că onorariul pretins de reprezentant era excesiv.

55. În conformitate cu jurisprudența Curții, un reclamant are dreptul la rambursarea cheltuielilor de judecată numai în măsura în care se stabilește caracterul real, necesar și rezonabil al acestora. În speță, ținând seama de elementele pe care le deține și de criteriile menționate mai sus, Curtea consideră rezonabilă acordarea sumei de 2.200 EUR pentru procedura în fața Curții.

C. Dobânzi moratorii

56. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu 3 puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE,

În unanimitate,

CURTEA:

1. declară cererea admisibilă în ceea ce privește capetele de cerere întemeiate pe art. 6 § 1 și pe art. 10 din Convenție și inadmisibilă pentru celelalte capete de cerere;

2. hotărăște că a fost încălcat art. 6 § 1 din Convenție;

3. hotărăște că a fost încălcat art. 10 din Convenție;

4. hotărăște:

a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de 3 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din Convenție, suma de 3.000 EUR (trei mii euro), plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit, pentru prejudiciul moral;

b) că statul pârât trebuie să plătească direct reprezentanților reclamantului, în același termen de 3 luni, 2.200 EUR (două mii două sute de euro) pentru cheltuielile de judecată;

c) că sumele de mai sus trebuie convertite în moneda națională a statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății;

d) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu 3 puncte procentuale;

5. respinge cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba engleză, apoi comunicată în scris, la 24 noiembrie 2009, în temeiul art. 77 § 2 și 3 din regulament.

Josep Casadevall,
președinte

Stanley Naismith,
grefier adjuncț

EDITOR: GUVERNUL ROMÂNIEI

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
(alocat numai persoanelor juridice bugetare)

Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro

Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.70, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72

Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

